

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Затверджено

Заступник директора з НР

 Оксана ВОЛИНЕЦЬ

“13” 01 2023р.

«ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Програма навчальної дисципліни

за освітньо – професійним ступенем

фаховий молодший бакалавр

1. Спеціальність 051 – «Економіка»

1.1 Освітньо- професійна програма «Економіка підприємства»

1.2 Освітньо- професійна програма «Логістика»

2. Спеціальність 071 – “ Облік і оподаткування ”

2.1 Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

2.2 Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування в бізнесі»

3. Спеціальність 076 – “ Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”

3.1 Освітньо-професійна програма «Підприємницька діяльність»

УКЛАДАЧ:

Алла Мартиненко

Розглянуто і рекомендовано до
затвердження

на засіданні предметної (циклової) комісії
економіки і управління

(протокол № 6 від
“ 12 ” 01 2023 р.

Голова предметної комісії

 Алла Мартиненко

Вступ

Інтенсивний розвиток економіки, розширення та ускладнення економічної діяльності, збільшення кількості інформації, яку необхідно врахувати під час розробки управлінських рішень, потребує істотного вдосконалення системи управління на всіх рівнях економіки. Управлінські рішення фахівця і його дії повинні ґрунтуватися сьогодні на точних розрахунках, глибокому й усебічному економічному аналізі, бути науково обґрунтованими, мотивованими, оптимальними. Жоден організаційний, технічний чи технологічний захід не може здійснюватися без доведення його економічної доцільності. Економічний аналіз дає змогу вибрати оптимальну стратегію, обґрунтовувати оптимальні управлінські рішення і є необхідною умовою забезпечення високої ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Мета дисципліни полягає у засвоєнні майбутніми фахівцями теоретичних основ та здобутті практичних навичок проведення аналітичних досліджень діяльності суб'єктів господарювання усіх форм власності для прийняття виважених і обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства і посилення його конкурентоспроможності.

Предмет дисципліни – система знань про причини та наслідки зміни економічних явищ і процесів, що впливають на господарську діяльність економічного суб'єкта.

Об'єктом вивчення є підприємство як економічна система, що функціонує у бізнес-середовищі.

Процес викладання дисципліни умовно поділений на три частини.

Зміст *першої частини* націлений на ознайомлення студентів з теоретичними основами та сучасним інструментарієм економічного аналізу діяльності підприємств. Студент повинен усвідомлювати значення системного підходу до аналізу господарських процесів та їх результатів, знати механізм впливу функцій економічного аналізу на забезпечення розв'язання складних, господарських проблем. Друга та третя частина є прикладними. Їх зміст – це методики аналізу

діяльності підприємства з точки зору зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації: фінансовий аналіз діяльності підприємства (2-га частина) та управлінський аналіз (3-тя частина)

Завдання дисципліни сформувати здатність проводити комплексні розрахунки економічних показників діяльності суб'єктів господарювання та здійснювати їх аналіз з метою обґрунтування управлінських рішень та виявлення резервів підвищення ефективності господарської діяльності підприємств;

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Економічний аналіз» тісно пов'язана з дисциплінами: «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінансовий облік».

Після вивчення даної дисципліни **здобувачі освіти повинні знати:**

- особливості методики і техніки проведення економічного аналізу господарської діяльності підприємства;
- механізм оцінки стану аналізованих об'єктів;
- методику аналізу організаційно-технічного рівня виробництва, стану і використання виробничих ресурсів підприємства, виробництва і реалізації продукції з урахуванням маркетингової діяльності підприємства, собівартості продукції, що випускається, прибутку і фінансового стану підприємства;
- обирати заходи щодо підвищення ефективності роботи підприємства, забезпечення його стійкого фінансового стану;

Здобувачі освіти повинні вміти:

- використовувати методи і моделі економічного аналізу для вивчення виробничо-фінансової діяльності підприємств;
- оцінювати та прогнозувати фінансово-господарську діяльність підприємства, знаходити шляхи підвищення ефективності господарювання;
- узагальнювати результати проведеного аналізу, розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

- здійснювати аналітичну діагностику ефективності окремих бізнес – процесів.

Згідно з вимогами освітньо – професійної програми у здобувачів освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності :

Загальні:

- ✓ Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу, встановлення взаємозв'язків між соціально – економічними явищами та процесами;
- ✓ Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові:

- ✓ Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів.
- ✓ Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємства на основі знань сучасних методик.
- ✓ Здатність проведення планових техніко-економічних розрахунків та обґрунтування планів діяльності, обґрунтувати найбільш доцільні стратегії.
- ✓ Здатність на основі теоретично-методичної бази економіки підприємства виявляти резерви підвищення ефективності формування ресурсів підприємства.

На вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» відводиться – 90 годин 3 кредити ЄКТС для спеціальностей:

- 051 – «Економіка»
- 076 - «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

120 годин 4 кредити ЄКТС для спеціальності:

- 071 - «Облік і оподаткування»

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Тема 1. Предмет і види економічного аналізу.

Сутність і значення економічного аналізу, як функції управління виробництвом. Мета економічного аналізу. Роль економічного аналізу в підвищенні ефективності управління в умовах ринкової економіки. Місце економічного аналізу в системі економічних наук.

Предмет економічного аналізу та його об'єкти. Функції, які характеризують зміст економічного аналізу: оціночно – діагностична, прогностична, пошукова, контрольна. Фактори як ключова категорія економічного аналізу, їх види та класифікація. Найважливіші принципи економічного аналізу. Основні завдання економічного аналізу.

Види економічного аналізу та їх характеристика. Класифікація за аспектами та методами дослідження: фінансовий, управлінський, маркетинговий, інвестиційний, функціонально-вартісний, стратегічний. Класифікація за часовою ознакою: ретроспективний, оперативний, перспективний.. За охопленням питань, що аналізуються: комплексний та вибірковий.

Місце економічного аналізу в системі економічних наук. Зв'язок економічного аналізу з іншими дисциплінами.

Тема 2. Методичні прийоми економічного аналізу.

Сутність методу економічного аналізу, основні категорії та принципи дослідження. Сфери застосування окремих прийомів аналітичного дослідження. Абстрактно - логічні прийоми дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, моделювання, евристичні прийоми (метод експертних оцінок, мозкового штурму, метод асоціацій та аналогій, контрольних запитань, конференції ідей).

Використання кількісних прийомів дослідження: середні та відносні величини, ряди динаміки, структурні та типологічні групування, індексний метод, графічні прийоми.

Тема 3. Методика факторного аналізу.

Методика економічного аналізу як сукупність способів та активності суб'єктів аналізу.

Система показників у економічному аналізі. Класифікаційні ознаки показників економічного аналізу. Якісні та кількісні показники економічного аналізу. Зміст та завдання факторного аналізу. Типи факторного аналізу. Етапи проведення факторного аналізу. Суть значення та класифікація ресурсів для виробництва продукції. Види факторів, їх класифікація та вплив на результати діяльності підприємств. Суть та класифікація резервів підвищення ефективності виробництва.

Тема 4. Інформаційне забезпечення та організація аналітичної роботи на підприємстві.

Зміст, поняття і принципи інформаційного забезпечення економічного аналізу. Основні завдання інформаційного забезпечення аналізу. Характеристика найважливіших груп інформації, яка використовується в економічному аналізі. Класифікація економічної інформації за ознаками: за змістом, характером виникнення та функціональним призначенням у інформаційному забезпеченні. Вимоги економічного аналізу до інформації.

Поняття і загальні принципи організації аналізу. Організаційні форми та виконавці аналітичної роботи на підприємстві. Основні етапи і послідовність проведення економічного аналізу на підприємстві. Узагальнення і оцінка результатів аналізу. Формування пропозиції за результатами аналізу і контроль за їх виконанням.

РОЗДІЛ 2.

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 5. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Мета, завдання та інформаційна база та об'єкти аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Загальна оцінка рівня та динаміки формування фінансових результатів. Аналіз фінансових результатів у розрізі окремих видів діяльності та структурних підрозділів підприємства. Аналіз прибутку підприємства. Роль прибутку в забезпеченні ефективної роботи підприємств. Аналіз складових частин загального прибутку Аналіз формування чистого прибутку. Аналіз використання чистого прибутку. Визначення впливу окремих чинників на прибуток. Взаємозв'язок показників прибутку, собівартості продукції і її реалізації.

Аналіз показників рентабельності. Аналіз впливу чинників на рентабельність окремих видів продукції і рентабельність підприємства.

Тема 6. Аналіз фінансового стану підприємства.

Мета, завдання та джерела інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Об'єкти аналізу фінансового стану. Основні види аналізу фінансової звітності: горизонтальний, вертикальний трендовий та коефіцієнтний аналіз. Аналіз та характеристика господарських засобів підприємства за складом та структурою: необоротні та оборотні активи. Аналіз складу, якісних структурних змін активів та зміни валюти балансу. Аналіз складу, структури та динаміки пасивів. Коефіцієнт приросту необоротних активів, коефіцієнт приросту доходу від реалізації продукції, приросту прибутку..

Аналіз та оцінка структури змін оборотних активів. Параметри оцінки фінансової стійкості: абсолютні і відносні показники.

Економічний зміст та аналіз платоспроможності і ліквідності. Аналіз та управління мобільними активами: визначення та інтерпретація коефіцієнтів оборотності запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Сутність і значення ділової активності, показники ділової активності .

РОЗДІЛ 3.

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ

Тема 7. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.

Основні завдання, мета та інформаційна база аналізу виробництва продукції в умовах ринкової економіки. Використання статистичної звітності, планових матеріалів, бухгалтерських і оперативних даних про випуск продукції для виконання аналітичного дослідження. Аналіз обсягу і динаміки виробництва продукції за певний період. Визначення факторів впливу на обсяг випуску продукції. Деталізація обсягу випуску продукції для вивчення його в асортиментно-структурному розрізі. Аналіз номенклатури, асортименту і структури продукції. Способи розрахунку показників виконання плану за асортиментом: «спосіб найменшого числа», «найменшого показника» і «коефіцієнта номенклатурності». Суть якості продукції та джерела інформації для аналізу. Система показників для оцінки якості продукції. Аналіз основних причин зниження якості продукції. Оцінка ритмічної діяльності випуску продукції. Пошук резервів поліпшення ритмічності.

Тема 8. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання ефективності використання ресурсів.

Значення та завдання аналізу використання трудових ресурсів підприємства. Інформаційна база для проведення аналізу. Аналіз складу, структури та руху кадрів на підприємстві. Аналіз забезпечення працівників на підприємстві. Аналіз використання робочого часу і продуктивності праці. Встановлення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів і зниження витрат з оплати праці робітників підприємства.

Аналіз забезпечення підприємства основними засобами. Інформаційна база аналізу. Аналіз складу, структури та технічного стану основних засобів. Коефіцієнтний аналіз руху основних засобів. Аналіз ефективності використання

основних засобів. Виявлення резервів більш ефективного використання основних засобів. Виявлення резервів збільшення випуску продукції за рахунок кращого використання основних засобів при багатозмінному режимі роботи.

Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та їх використання. Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів. Методика аналізу використання матеріальних ресурсів. Аналіз впливу різноманітних чинників на зміну матеріаломісткості продукції. Резерви підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Тема 9. Аналіз витрат на виробництво продукції.

Значення, завдання, мета та джерела даних аналізу витрат на виробництво продукції. Економічна сутність та класифікація витрат залежно від мети аналізу.. Собівартість продукції, як основний якісний показник роботи підприємства. Оцінка собівартості продукції за узагальнюючими показниками. Аналіз витрат за елементами та калькуляційними статтями для обґрунтування обсягів виробничих запасів та складання кошторису витрат. Аналіз прямих витрат в собівартості продукції. Факторний аналіз прямих витрат. Аналіз прямих витрат на оплату праці. Аналіз інших прямих витрат. Аналіз заальновиробничих витрат.

Аналіз витрат на 1 гривню продукції. Резерви зниження собівартості продукції та витрат діяльності підприємства. Зміст на напрями проведення функціонально-вартісного аналізу.

Тема 10. Аналіз обґрунтування виробничої програми та оцінка її виконання.

Суть виробничої програми. Зміст та завдання аналізу виробничої програми. Об'єкти аналізу виробничої програми. Основні завдання аналізу виробничої програми. Інформаційна база аналізу виробничої програми. Дослідження економічної обґрунтованості виробничої програми. Визначення і оцінка максимального обсягу випуску виробів, при економічному обґрунтуванні виробничої програми. Розрахунок мінімального обсягу реалізації продукції, для оцінки економічної обґрунтованості виробничої програми.

Тема 11. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань

Реалізація продукції, як важлива заключна стадія кругообігу коштів підприємства. Основні завдання аналізу реалізації продукції. Інформаційна база аналізу реалізації продукції. Оцінка виконання планових завдань з реалізації продукції. Вивчення динаміки обсягу реалізації продукції. Поетапне проведення аналізу реалізації продукції. Визначення факторів впливу на відхилення обсягів реалізації продукції.

Оцінка виконання договірних зобов'язань із поставок продукції. Інформаційна база аналізу за виконанням договірних зобов'язань. Вивчення причин недопостачання продукції. Розробка заходів щодо виконання договірних зобов'язань.

Аналіз ділового партнерства .Аналіз взаємодії підприємства зі споживачем. Аналіз залучення нових споживачів та покупців.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

Основна література

1. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій/, за ред. Ковальчук К. ЦНЛ 2019 – 328с.
2. Болюх М.А., Горбатов М.І. Економічний аналіз, збірник задач з курсу, К. КНЕУ, 2006.
3. Економічний аналіз: Навч. посіб./За ред. акад. НАНУ проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2003.
4. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Навч. посібник для ВУЗів – К.: Знання , 2012 – 377 с.
5. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч.посіб. / А. В. Кулик. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018.— 452 с
5. Тринька Л.Я. Липчанська (Іванчук) О.В. Економічний аналіз. Навчально-методичний посібник -К..Алерта 2013- 568 с
6. Черниш С. Економічний аналіз . Навчальний посібник. ЦУЛ, 2021 - 432 с

Додаткова література

1. Андреева Г.І Економічний аналіз: навч.-посібник.-К.:Знання 2008.-263 с.
2. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз. Практикум: Навч. посіб. для студ. вузів Житомир: ЖІТІ, 2015 -416 с.
3. Лахтінова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 387 с.
4. Статистичні звітності підприємств.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості (робіт та послуг), наказ державного комітету промислової політики України від 09.07.2007 №373